

Titulació	Tipus	Curs
2503702 Ciències de l'Antiguitat	OB	2
2504394 Estudis d'Anglès i de Clàssiques	OB	2

### Professor/a de contacte

Nom: Candida Ferrero Hernandez

Correu electrònic: candida.ferrero@uab.cat

### Equip docent

Joan Carbonell Manils

Gemma Puigvert Planaguma

Guillem Gavaldà Mestres

### Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

### Prerequisits

Per abordar la matèria amb garanties d'èxit, convé dominar la gramàtica i el lèxic llatins a un nivell equivalent al treballat en les assignatures *Elements de llengua llatina* i *Textos narratius llatins* (és un nivell mitjà-alt).

### Objectius

Aquesta assignatura forma part de la Matèria Filologia Llatina i pretén els següents objectius formatius:

1. Aplicar els coneixements previs, adquirits a *Elements de Llengua Llatina* i a *Textos narratius llatins*, a la comprensió global d'un text llatí en prosa.
2. Comprendre el contingut de textos representatius dels gèneres estudiats en els seus nivells lingüístic, filològic i històric.
3. Realitzar un comentari filològic d'un text en prosa de l'època clàssica.
4. Respondre qüestions sobre el context i les obres dels autors estudiats.
5. Relacionar el contingut dels textos de forma global amb aspectes lingüístics, literaris i retòrics anteriors i posteriors als gèneres estudiats, l'Oratòria i la Historiografia.
6. Llegir en versió original, comprendre, comentar i traduir una selecció de textos representatius de l'Oratòria i la Historiografia romanes, extrets dels seus autors de referència.

7. Anar incorporant de manera progressiva un lèxic ampli i adaptat al nivell, que ajudi a la comprensió i traducció sense diccionari de textos vistos.
8. Relacionar aquests autors amb el seu context sociopolític i literari.

## Competències

### Ciències de l'Antiguitat

- Aplicar els coneixements gramaticals adquirits a l'anàlisi i comprensió dels textos grecs i llatins.
- Comentar un text literari aplicant-hi coneixements sobre gèneres, mètrica i estilística.
- Expressar-se oralment i per escrit en el llenguatge específic de la història, de l'arqueologia i de la filologia, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Interpretar textos escrits en llatí i en grec per conèixer la història i les civilitzacions clàssiques.

### Estudis d'Anglès i de Clàssiques

- Demostrar coneixements gramaticals de les llengües grega i llatina i la seva aplicació a l'anàlisi i la comprensió dels textos grecs i llatins.
- Dur a terme treballs escrits o presentacions orals efectives i adaptades al registre adequat en diferents llengües.
- Identificar i interpretar els textos literaris de diferents llengües i analitzar-ne els trets genèrics, formals, temàtics i culturals d'acord amb conceptes i mètodes propis del comparatisme i de la teoria literària.
- Interpretar textos escrits en llatí i grec per conèixer la història i les civilitzacions clàssiques.

## Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els components morfosintàctics d'un text llatí, identificant aquells que són propis d'un gènere literari o variant lingüística determinada.
2. Elaborar un comentari estilístic d'un text llatí.
3. Elaborar un comentari morfosintàctic d'un text llatí.
4. Elaborar un discurs organitzat i correcte, oralment i per escrit, en la llengua corresponent.
5. Explicar el context de les obres literàries, els personatges i els temes i tòpics que s'han transmès a la tradició posterior.
6. Explicar el sentit general d'un text sense necessitat d'aplicar l'anàlisi morfosintàctica prèvia ni d'utilitzar el diccionari.
7. Extreure informació dels textos llatins sobre aspectes de realia especialment relacionats amb el seu context històric i cultural.
8. Fer servir tècniques ràpides de comprensió del text basades en els recursos semàntics que proporciona el coneixement del català, de l'espanyol i, si escau, d'altres llengües romàniques.
9. Identificar en els textos llatins les característiques d'un determinat gènere literari.
10. Traduir fragments de les obres llatines proposades.
11. Utilitzar tècniques ràpides de comprensió del text basades en els recursos semàntics que proporciona el coneixement del català, de l'espanyol i, si escau, d'altres llengües romàniques.

## Continguts

### A. La historiografia a Roma.

1. Característiques del gènere.
2. Sal·lusti, Tit Livi.
3. Context històric.
4. Lectura comprensiva, comentari filològic i traducció d'una selecció de textos representatius dels autors i del gènere (*Bellum Iugurthinum* de Sal·lusti; *Ab urbe condita* de Tit Livi)

### B. L'Oratòria a Roma.

1. Retòrica i oratòria.
2. Característiques del gènere.
3. Ciceró.
4. Context històric.
5. Lectura comprensiva, comentari filològic i traducció d'una selecció de textos representatius de l'autor i del gènere (*In Catilinam, Pro Milone*).

#### C. Aspectes lingüístics que estrellaran a l'assignatura

1. Participi de futur.
2. Estructures d'infinitiu de passat i de futur
3. Construcció personal d'infinitiu
4. Gerundi i gerundiu
5. Formes perifràstiques
6. Interrogatives indirectes
7. Doble datiu
8. Datiu complement d'adjectiu
9. Genitiu de preu, de qualitat, partitiu, possessiu
10. Ablatiu de qualitat i complement d'adjectius
11. Oracions consecutives.

### Activitats formatives i Metodologia

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
EXPOSICIONS TEORICOPRÀCTIQUES DELS CONTINGUTS	30	1,2	1, 2, 6, 9, 10, 11
LECTURA I COMPRESIÓ DE TEXTOS	30	1,2	1, 6, 10, 11
TUTORIES	5	0,2	1, 5, 6, 11
Tipus: Supervisades			
CORRECCIÓ D'EXERCICIS	12	0,48	1, 2, 5, 11
Tipus: Autònomes			
ESTUDI PERSONAL	30	1,2	1, 6, 10, 11
PREPARACIÓ DEL COMENTARI INDIVIDUAL	9	0,36	1, 2, 4, 5, 6, 9, 10
PREPARACIÓ DELS EXERCICIS I DE LA TRADUCCIÓ DELS TEXTOS PROPOSATS	30	1,2	1, 6, 10, 11

1. Paràfrasi llatina, escrita i oral, dels textos estudiats com a clau d'accés al text original.
2. Lectura, explicació, comprensió, traducció i comentari conjunt de textos, prèviament preparats per l'alumnat a partir de les activitats (virtuals o no) proposades pel professor i relatives al lèxic i a la gramàtica.
3. Treball dels aspectes gramaticals, lèxics i semàntics continguts en els textos.

4. Contextualització dels textos en les seves obres, autors, gènere i època, així com dels fenòmens històrics que s'hi contenen.
5. Explicacions teòriques sobre aspectes relatius als gèneres, obres i autors estudiats, així com a la seva època.
6. Explicacions teòriques sobre alguns aspectes avançats de la gramàtica llatina, i treball pràctic a partir d'activitats específiques.
7. Comentari a classe de textos oratoris i historiogràfics llegits en traducció pels alumnes, així com de la bibliografia eventualment proposada pel professor.

Perspectiva de gènere: serà tinguda en compte tant en l'ús del llenguatge inclusiu com en la selecció dels continguts dels textos historiogràfics. .

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

## Avaluació

### Activitats d'avaluació continuada

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Historiografia: examen de text, gramàtica, lèxic i aspectes filològics i històrics.	35%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11
Oratoria: examen de text, gramàtica, lèxic i aspectes filològics i històrics.	35%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11
Participació activa i realització d'activitats virtuals.	20%	0	0	1, 3, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11
Treball individual de tipus filològic	10%	0	0	1, 2, 4, 5, 7, 9, 10, 11

Aquesta assignatura no preveu el sistema d'avaluació única.

L'avaluació és continuada. L'alumne serà avaluat a partir dels següents paràmetres:

1. Participació activa i realització d'activitats (virtuals o no). 20 %. Diari
2. Historiografia: examen de text, gramàtica, vocabulari i aspectes filològics i històrics. 35%. 8 de novembre 2024
3. Oratòria: examen de text, gramàtica, vocabulari i aspectes filològics i històrics. 35%. 10 de gener 2025
4. Treball individual de tipus filològic sobre un fragment, no vist a classe, dels autors i obres treballades 10%:
  1. Lliurament Historiografia: 5 de novembre 2024 (5%)
  2. Lliurament Oratòria: 10 de gener 2025 (5%)

Per aprovar l'assignatura cal acreditar una nota d'almenys 5 punts, tot sumant els apartats anteriors, i sempre i quan s'hagi obtingut un 3,5, com a mínim, a cada apartat. En cas que no s'arribi a aquesta nota, l'estudiantat pot presentar-se a l'examen de recuperació convocat per la Facultat. Aquest examen donarà dret a una nota màxima de 5 punts (aprovat).

L'estudiant rebrà la qualificació de "No avaluable" sempre que no hagi lliurat més del 1/3 parts de les activitats d'avaluació.

En el moment de realització de cada activitat avaluativa, el professor o la professora informará l'alumnat (Moodle) del procediment i la data de revisió de les qualificacions.

## Plagi

En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hipugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.

## Bibliografia

### Llengua llatina

Bassols de Climent, M., *Sintaxis latina*, Madrid, 1956 (2 vols.).

Panhuis, D., *Latin Grammar*, Ann Arbor (Michigan), 2006.

### Context Històric

Holland, T., *Rubicón: auge y caída de la república romana*, Planeta, Barcelona 2007.

### Historiografia

AAVV., *Lo spazio letterario di Roma Antica*, vol. I, 1989, pp. 177-241.

Cizek, E., «Les genres de l'historiographie latine», *Faentia*, vol. 7, t. II, (1985), pp. 15-33.

Codoñer, C., *Evolución del concepto de historiografía en Roma*, Bellaterra, 1986.

Codoñer, C., *Historia de la literatura latina*, Madrid, 1997, pp. 257-260.

Dinter, Martin T. (ed.), *The Cambridge Companion to Roman Historians*, Cambridge University Press, 2019.

Krauss & Woodman, *Latin Historians, Greece & Rome, New surveys in the Classics n. 27*, Cambridge 1997.

Marincola, John, (ed.), *A Companion to Greek and Roman historiography*, Oxford, 2007

Wiseman, T.P., *Historiography and Imagination. Eight Essays on Roman Culture*, Exeter, 1994.

### Sal·lusti

Edició *Bellum Iugurthinum*:

Reynolds, L.D., *C. Sallustius Crispi: Catilina; Iugurtha; Historiarum Fragmenta Selecta; Appendix Sallustiana*, Oxford, Oxford Classical Texts, 1991.

### Traduccions:

Gayo Salustio Crispo, *Obras*, trad. Juan Martos Fernández, Madrid, Ed. Cátedra, 2018.

Conjuración de Catilina; Guerra de Jugurta; Fragmentos de las "Historias", trad. Bartolomé Segura, Madrid, Gredos, 1997.

### Estudis

AAVV., *Lo spazio letterario di Roma Antica*, vol. I, 1989, pp. 208-217.

Codoñer, C., *Historia de la literatura latina*, Madrid, 1997, pp. 280-291.

Earl, D., *The Political thought of Sallust*, Cambridge, 1961.

Tiffou, E., *Essai sur la pensée morale de Salluste à la lumière de ses prologues*, Paris, 1974.

Albrecht, M. v., *Historia de la literatura romana*, Barcelona, 1997, vol. 1, pp. 413-440.

Tit Livi

Edició *Ab Vrbe condita*:

*Ab Vrbe condita*, Oxford, Oxford University Press, 1919-1974 (5 vols.).

*Ab urbe condita*, Teubner, 1966- (Lib.21-22).

Traduccions:

Història de Roma; introducció d'Antonio Fontán ; text revisat, traducció i notes d'Antoni Cobos, Barcelona, Fundació Bernat Metge, 2002.

Els Orígens de Roma : *Ab urbe condita* liber I; introducció, traducció i notes de Bàrbara Matas i Bellés, Barcelona : Edicions de la Magrana, 1999.

Historia de Roma desde su fundación, (Vol. 1, Lib. I-II) ed. y trad. Antonio Fontán, Madrid, Consejo Superior de Investigaciones Científicas, 1997.

Estudis:

André, J.M. - A. Hus, *La historia en Roma*, Siglo XXI, Madrid 2005, pp. 85-118.

Codoñer, C., "Livio", en *Evolución del concepto de historiografía en Roma*, Barcelona 1986 (Monografies Faventia 4) (pp. 79-104).

Fontán, A., "Tito Livio: estado de la cuestión", *Minerva restituta* 1986, pp. 83-107.

Dangel, R.J., *Les structures de la phrase oratoire chez Tite-Live*, Paris 1982.

Fontán, A., "Tradición historiográfica y arte retórica en la obra de Tito Livio", *Faventia* 5/2 (1983), pp. 5-22

Jiménez Delgado, J., *El latín de Tito Livio*, Madrid 1961.

Labruna, L., *Tito Livio e le istituzioni giuridiche e politiche dei romani*. Testi interpretati da Luigi Labruna, Napoli : Edizioni Scientifiche Italiane, 1984.

Mazza, M. *Storia e ideologia in Livio*, Catània 1966.

Mineo, B., *Tite-Live et l'histoire de Rome*, Klincksieck, París, 2006, pp. 137-210.

Riemann, O., *Études sur la langue et la grammaire de Tite-Live*, Hildesheim 1974.

Oratòria

AAVV., *Lo spazio letterario di Roma Antica*, vol. II, 1989, pp. 215-267.

Alberte González, A., *Historia de la Retórica latina: evolución de los criterios estético-literarios desde Cicerón hasta Agustín*, Amsterdam, 1992.

Cantó Llorca, M<sup>a</sup>.J., Codoñer Merino, C., Ramos Guerreira, A., «Oratoria», en Codoñer, C.(ed), *Generos literarios latinos*, Salamanca, 1987, pp. 216-222.

Clarke, M. L., *Rhetoric at Rome. Historical Survey*, Londres, 1966.

Holgado Redondo, A., «La oratoria romana», *Estudios Clásicos*, vol. 22 (1978), pp. 341-360.

Steel, Catherine, *Roman Oratory, Greece and Rome. New surveys in the Classics*, n. 36, Cambridge 2006.

Ciceró

Edició *In Catilinam Orationes IV*:

Curtis Clark, A., *M. Tulli Ciceronis Orationes*, vol.1, Oxford, Oxford Classical Texts, 1965.

Orberg, H., *Sallustius et Cicero: Catilina*, Hacket Publishing Company, Cardiff 2014.

Traduccions:

*Les Catilinàries*, trad. Joan Carbonell, Barcelona, Edicions de la Magrana, 1997.

*Las Catilinarias*, trad. Antonio Ramírez de Verger, Madrid, Ed. Cátedra, 2013.

Edició *Pro Milone*:

Cicero. *Orationes*, vol.II: *Pro Milone/Pro Marcello/Pro Ligario/Pro Rege Deiotaro/Philippicae I - XIV*. (AlbertusCurtis Clark, Ed.). (Col. Oxford Classical Texts). Oxford:Oxford University Press, 1991.

Cicero. *Pro Milone* (Thomas J. Keeline Ed.), (Col. Cambridge Greek and Latin Classics). Cambridge and New York: Cambridge University Press, 2021.

Cicéron. *Discours*. Tome XVII. André Boulanger (trad.). Paris: Société d'Édition, "Les Belles Lettres", 1967.

Traduccions:

Cicerón. *Discursos IV* (Nueva Biblioteca Clásica Gredos nº 40), Tr. José Miguel Baños Baños. Barcelona: RBA-GREDOS, 2022.

Cicéron. *Discours*. Tome XVII. André Boulanger (trad.). Paris: Société d'Édition, "Les Belles Lettres", 1967.

Estudis

Alberte González, A., *Cicerón ante la retórica: la Auctoritas platónica en los criterios retóricos de Cicerón*, Valladolid, 1987.

Corbeill, A., «Cicero and the intellectual milieu of the late Republic», *The Cambridge Companion to Cicero*, Cambridge, 2013, pp. 9-24.

Dugan, J., «Cicero's rhetorical theory», *The Cambridge Companion to Cicero*, Cambridge, 2013, pp. 25-40.

Everitt, A., *Cicerón*, Edhasa, Barcelons 2007.

Fedeli, Paolo, "Estrategias retóricas en el pro Milone de Cicerón", *Auster*1999, nº 4, pp. 95-109

Galli, Lucia, "La struttura dell'argumentum orationis pro Milone di Asconio Pediano", *Hermes* (Wiesbaden), 2023, Vol.151 (2), pp.192-209

Steel, C., «Cicero, oratory and public life», *The Cambridge Companion to Cicero*, Cambridge, 2013, pp. 160-170.

Vasaly, A., «The political impact of Cicero's speeches», *The Cambridge Companion to Cicero*, Cambridge, 2013, pp. 141-159.

## Programari

Paquet Office

### Llista d'idiomes

Nom	Grup	Idioma	Semestre	Torn
(PAUL) Pràctiques d'aula	1	Català	primer quadrimestre	matí-mixt
(PAUL) Pràctiques d'aula	2	Català/Espanyol	primer quadrimestre	matí-mixt